

აღსრულებადი გადაწყვეტილების ნამდვილი ბუნება (საფრანგეთის მაგალითზე)

ივანე ბალახაშვილი¹

<https://orcid.org/0009-0003-3938-1752>

<https://doi.org/10.61446/pa.3.2025.10291>

აბსტრაქტი

საჯარო სამართალში აღსრულებადი გადაწყვეტილება ნიშნავს ადმინისტრაციული ორგანოს ან სასამართლოს მიერ მიღებულ იმ აქტს, რომლის შესრულებაც სავალდებულო ყველასთვის - განურჩევლად სოციალური, ეკონომიკური ან სხვა სტატუსისა. ასეთი გადაწყვეტილება იწვევს დაუყოვნებელ იურიდიულ შედეგებს და მისი განხორციელება აუცილებელია კანონით განსაზღვრულ წესში.

ტრადიციულად, ცივილისტურ სამართალში „აღსრულებადი“ ნიშნავს: აქტს თან ახლავს იძულებითი აღსრულების უფლება; ამ უფლების მფლობელ სუბიექტს შეუძლია გამოიყენოს იძულება მოვალის ქონებაზე ან პიროვნებაზე; მიზანია ურჩი პირის „მობილიზაცია“ - ანუ გადაწყვეტილების შესრულების უზრუნველყოფა თუნდაც ძალის გამოყენებით. რატომ მოხვდა ეს კონცეფცია ადმინისტრაციულ სამართალში? ისტორიულად დიდი ხნის განმავლობაში მინისტრები და ადმინისტრაციული ორგანოები თავად ასრულებდნენ მოსამართლეთა ფუნქციას ადმინისტრაციული დავების პირველ ინსტანციაში. მათი გადაწყვეტილებები მაშინ სასამართლო გადაწყვეტილებების ძალას ატარებდა. ამიტომ ისინი მატერიალურად აღსრულებადი იყო - ანუ რეალურად შეიძლებოდა მათი იძულებით აღსრულება.

როდესაც ადმინისტრაციულ ორგანოებს ჩამოერთვათ სამართლიანობის განხორციელების უფლება და იგი გადავიდა სასამართლოებზე: გაჩნდა ბუნდოვანი ზღვარი: ადრე გამოცემულ სასამართლოს გადაწყვეტილებებსა და მათ მიერ გამოტანილ ჩვეულებრივ ადმინისტრაციულ აქტებს შორის. ამ ისტორიულად გამომუშავებულმა „სასამართლო“ იმიჯმა ხელი შეუწყო იდეას, რომ ადმინისტრაციული აქტებიც ატარებდნენ „აღსრულებადობის“ ძლიერ, მრავალმნიშვნელოვან (პოლი-სემიურ) მნიშვნელობას.

აღსრულებადობის პრინციპი კი გულისხმობს, რომ:

- როდესაც ადმინისტრაციული ორგანოს ან სასამართლოს გადაწყვეტილება კანონიერ ძალაში შევა, მისი შესრულება სავალდებულოა;
- გადაწყვეტილების შეჩერება ან გაუქმება შეიძლება მხოლოდ კანონით ან სასამართლოს მიერ;
- ამ პრინციპით დაცულია სახელმწიფოს სამართლებრივი წესრიგი და საჯარო მმართველობის ეფექტიანობა.

აღსრულებადი გადაწყვეტილების დოქტრინალურ უნანიმიზმს შესწევს უნარი გაფანტოს ყველა კრიტიკა. მიუხედავად ამისა, საინტერესოა ყველას მიერ მოწონებული ცნებების ნამდვილი შინაარსის განხილვა. მოცემულ შემთხვევაში, ასეთი კვლევა საშუალებას მოგვცემდა გავაცნობიეროთ ის, რომ აღსრულებადი ხასიათი არ შეიძლება იყოს ასეთი პრინციპის საყრდენი. მისი ბუნებრივი დაახლოება გადაწყვეტილებების სავალდებულო ხასიათთან მას აფერხებს. მეტიც, ამ თვისებას, ლოგიკის მოკვლით, შედეგად მოჰყვება მოქმედი პრინციპის დეგრადაცია.

საკვანძო სიტყვები: აღსრულებადი გადაწყვეტილება; შეყოვნებითი ეფექტი; ადმინისტრაციული ორგანო; სასამართლო; სამართლებრივი აქტი.

¹სსიპ დავით აღმაშენებლის სახელობის საქართველოს ეროვნული თავდაცვის აკადემიის ბაკალავრიატის სამართლის მიმართულების პროფესორი, სამართლის დოქტორი

The actual nature of the enforceable decision (on the example of France)

Ivane Balakhashvili²

Abstract

In public law, an enforceable decision means an act adopted by an administrative body or a court, the execution of which is mandatory for everyone, regardless of social, economic or other status. Such a decision has immediate legal consequences and must be implemented in accordance with the procedure prescribed by law.

Traditionally, in civil law, “enforceable” means: the act is accompanied by the right of compulsory execution; the subject possessing this right can apply coercion to the property or person of the debtor; the goal is to “mobilize” the disobedient person — that is, to ensure the execution of the decision, even by force. Why did this concept enter administrative law? Historically, for a long time, ministers and administrative bodies themselves performed the function of judges in the first instance of administrative disputes. Their decisions then had the force of court decisions. Therefore, they were materially enforceable — that is, they could actually be enforced.

When administrative bodies were deprived of the right to administer justice and it was transferred to the courts: a blurred line appeared: between previously issued court decisions and ordinary administrative acts issued by them. This historically developed “judicial” image contributed to the idea that administrative acts also carried a strong, polysemic meaning of “enforceability.”

The principle of enforceability implies that:

- When a decision of an administrative body or court enters into legal force, its execution is mandatory;
- A decision can only be suspended or annulled by law or a court;
- This principle protects the legal order of the state and the efficiency of public administration.

The doctrinal unanimity of the enforceable decision has the power to dispel all criticism. Nevertheless, it is interesting to examine the true content of the concepts approved by everyone. In the present case, such an investigation would allow us to realize that the enforceable character cannot be the basis of such a principle. Its natural proximity to the binding character of decisions hinders it. Moreover, this feature, by killing logic, results in the degradation of the valid principle.

Key words: Enforceable decision; suspensive effect; administrative body; court; legal act.

² Professor of Bachelor's program in Law of LEPL David Aghmashenebeli National Defence Academy of Georgia, Doctor of Law

შესავალი

საფრანგეთში, სარჩელის შეტანას პრინციპულად არ გააჩნია შეყოვნებითი მოქმედება, რაც ნიშნავს, რომ ადმინისტრაციული აქტის გასაჩივრება თავისთავად არ აჩერებს მისი შესრულების პროცესს. ეს პრინციპი საშუალებას აძლევს იმ ორგანოს, რომელმაც გასცა სადავო აქტი, განაგრძოს მისი განხორციელება სასამართლო დავის მიმდინარეობის მიუხედავად.

თუმცა, მოსარჩელეთა უფლებებისა და ინტერესების დაცვის კუთხით, აღნიშნული პრინციპი წარმოშობს მნიშვნელოვან იურიდიულ და პრაქტიკულ შედეგებს, რის გამოც იგი საჭიროებს სიღრმისეულ და სოლიდურ არგუმენტაციას. სხვა სიტყვებით რომ ითქვას, ასეთი საფუძვლიანი დასაბუთების გარეშე რთული იქნებოდა იმ პირის კერძო ინტერესების დაცვა, ვინც ზარალდება საჯარო ხელისუფლების მოქმედების შედეგად მით უმეტეს მაშინ, როდესაც ეს მოქმედება საერთო ინტერესის ან ადმინისტრაციული პრეროგატივის სახელით ხორციელდება.

აღსრულებადი გადაწყვეტილება ზოგადად განიმარტება, როგორც ადმინისტრაციული ორგანოებისათვის საშუალების მიმცემი, მიმართოს იძულებით აღსრულებას. რწმენამ, რომელიც აქედან გამომდინარეობს და რომლის მიხედვითაც ადმინისტრაციას შეუძლია იძულებით აღასრულოს თავისი გადაწყვეტილებები სრულიად გახრწნა ეს ცნება: აღსრულებადი გადაწყვეტილება ბევრისთვის ირითმება ძალასთან, მატერიალურ და იძულებით აღსრულებასთან. მიუხედავად ამისა, მისი შინაარსი განსხვავებულია და ადმინისტრაციული ხელისუფლების მოცულობა მეტად შემცირებულია.

ძირითადი ნაწილი

აღსრულებადი გადაწყვეტილების ნამდვილი ბუნება - პრინციპის შეუძლებელი საფუძველი

„ცალმხრივად აღსრულებადი ადმინისტრაციული აქტების კარგი აღსრულება დამოკიდებულია თავდაპირველად მოქალაქეების მიერ მათ სპონტანურ აღსრულებაზე იძულებითი აღსრულების საშუალებები უნდა იყოს მხოლოდ საგამო-

ნაკლისო გამოყენების,³ რომელიც ამტკიცებს, რომ საჭიროა აღსრულებადი გადაწყვეტილების ნამდვილი არსის გაგება.

პირველ რიგში, ამ უკანასკნელის აღრევა არ ხდება იძულებითი აღსრულების პროცედურასთან. ეს ასიმილაცია ასევე იქნებოდა „ერთ-ერთი ყველაზე უფრო სადავო და ყველაზე უფრო საწინააღმდეგო სახელმწიფო საბჭოს მყარი პრაქტიკისა“⁴. თუ „ადმინისტრაციული გადაწყვეტილებების აღსრულებადი ხასიათი საჯარო სამართლის ფუნდამენტური წესია“⁵, იძულებითი აღსრულება არ ფლობს ასეთ ძალას. ის რჩება საგამონაკლისო პროცედურად, რომელიც საშუალებას აძლევს ადმინისტრაციას მისი გადაწყვეტილებების მატერიალური აღსრულებისას გვერდი აუაროს წინააღმდეგობებს. იმავდროულად არასწორია ვიფიქროთ, რომ ადმინისტრაციული ინსტიტუცია შეძლებს სახელმწიფოებრივი იძულების საშუალებების მობილიზებას ყველა წინააღმდეგობის გადალახვისა და თავისი საქმიანობის გაგრძელებისთვის. სახელმწიფოებრივი იძულების საშუალების გამოყენება არ შეესაბამება ადმინისტრაციული საქმიანობის „ნორმალურ“ ვითარებას.

სწორედ რომის მთავრობის კომისარმა, ცნობილ დასკვნებში⁶, თეორიულად ჩამოაყალიბა ადმინისტრაციული გადაწყვეტილებების აღსრულებისათვის სახელმწიფოებრივი იძულების საშუალებების ეს გამოყენება. აპრიორი, ადმინისტრაციულმა ორგანოებმა იძულებით არ უნდა აღასრულონ საკუთარი გადაწყვეტილებები. მხოლოდ, საერთო ინტერესს შეუძლია ზოგჯერ მოითხოვოს იძულების ეს გამოყენება. მარტივად, ის უნდა დარჩეს შეზღუდული განსაკუთრებული შემთხვევებით და დაქვემდებარებული მრავალ პირობას. ადმინისტრაციას წინააღმდეგობის გამწევთა წინააღმდეგ მოქცევა შეუძლია ორ შემთხვევაში: როდესაც მას კანონი ამის უფლებას მკაფიოდ აძლევს და გადაუდებელ შემთხვევაში. მაშასადამე, ადმინისტრაციული აქტის ავტორს შეუძლია, კანონმდებლის ნების განხორციელების მი-

³ A. Lanza, L'expression constitutionnelle de l'administration française, 1984, Paris, LGDJ, Bibliothèque de droit public, t. 148, préf. J. Boulouis, p. 787.

⁴ G. Darcy, « La décision exécutoire, esquisse méthodologique », AJDA, 1994., p. 670.

⁵ M. Lei, Le principe de l'absence d'effet suspensif des recours contentieux en droit administratif, Droit, Université de Toulon, 2018., p. 68.

⁶ T. confl., 2 déc. 1902, req. n 00543, Société immobilière de Saint-Just : Rec. Leb., concl. J. Romieu., p. 713.,

სიის შესაბამისად, მისი „თხოვნით“, გამოიყენოს ძალა. შემთხვევები არის კლასიკური და შეზღუდული სპეციფიკური ღონისძიებებით, რომლებიც შეეხება სამხედრო გამოძახებებს⁷, უცხოელების სახელმწიფოში შესვლას და ცხოვრებას⁸, საგზაო უსაფრთხოებას ან ასევე გარემოს. ამ შემთხვევების მიღმა, არსებობს შემთხვევები, როდესაც ადმინისტრაციული გადაწყვეტილების აღსრულება გადაუდებელია: „როდესაც სახლი იწვის, არ მოვთხოვთ მოსამართლეს ნებართვას, რომ იქ გაიგზავნოს მეხანძრეები“.⁹ გადაუდებლობა აკანონებს ღონისძიებებს, რომლებიც, მის გარეშე, იქნებოდა უკანონო, ძალის გამოყენების გამო.

ამ პირობებში, იძულებით აღსრულებას არ შეუძლია შექმნას საჯარო სამართლის ფუნდამენტური წესი - აღსრულებადი გადაწყვეტილება. ფუნდამენტურობა, როგორც არ უნდა იყოს სფერო, არ შეიძლება იყოს გარემოებების ასეთი დამთხვევით განპირობებული. აღსრულებადი გადაწყვეტილება, მისი ძალის გათვალისწინებით, არ შეიძლება განხორციელებული იყოს იძულებითი აღსრულების პროცედურით. მაშასადამე, აღსრულებადი გადაწყვეტილების შინაარსი არის სხვაგან.

გადაწყვეტილების უშუალო აღსრულება განსხვავებული იძულებითი აღსრულებისგან არ ჩანს აღსრულებადი გადაწყვეტილების მიღევადი იდეის „განმხორციელებელი“. ეს უკანასკნელი ინტერვენციას ახდენს როდესაც ადმინისტრაცია იკავებს ურჩი ადრესატის ადგილს. გადაწყვეტილების უშუალო აღსრულება, „მკაცრად სუბსიდიარული სახით, ეს არის შესაძლებლობა ადმინისტრაციისთვის, ჩაენაცვლოს მოქალაქეს დადგენილი ვალდებულების აღსრულებაში“.¹⁰ ამ ჩანაცვლებას ინტერვენცია შეუძლია, როდესაც ამას კანონი ითვალისწინებს შენობების დანგრევის საფრთხის ან საზოგადოებრივი ჯანდაცვის¹¹ შემთხვევა ან გადაუდებელ შემთხვევებში.¹² ამ უკანასკნელ შემთხვევაში, გარემოებები აუქმებენ ადმინისტრაციის ინიციატივით მოქმედებასთან დაკავშირებულ უკანონობას. აქ სქემა

⁷ L., 3 juill. 1877, relative aux réquisitions militaires, art. 21.

⁸ Ord. n 45-2658, 2 nov. 1945, relative aux conditions d'entrée et de séjour des étrangers en France, art. 5 et 26 bis.

⁹ D. Mongoin, Les grandes conclusions de la Jurisprudence administrative, vol. 1, Issy-les-Moulineaux, LGDJ Lextenso éditions, Les Grandes décisions, 2015, p. 206.

¹⁰ Ch. Sirat, « L'exécution d'office, l'exécution forcée, deux procédures distinctes de l'exécution administrative », JCP, 1958, I, n 1440.

¹¹ L., 15 févr. 1902, relative à la protection de la santé publique, art. 14.

¹² CCH, art. L. 511-2.

იძულებითი აღსრულების სქემის მსგავსია და გადაწყვეტილების უშუალო აღსრულების პროცედურამ არ შეიძლება შემდგომ ხორცი შეასხას აღსრულებადი გადაწყვეტილების თეორიას¹³: საჯარო სამართლის ფუნდამენტური წესი არ შეიძლება იყოს ასე განპირობებული.

ჩამოყალიბებული ტრადიცია, რომლის მიხედვითაც „ადმინისტრაცია თავად და უშუალოდ აღსრულებს გადაწყვეტილებებს, რომლებიც მან გამოსცა“¹⁴, ვიწრო იურიდიული თვალსაზრისით, მცდარი ინტერპრეტაციაა. მაშასადამე, დეკანი ორიუს¹⁵ სიტყვები „უკუგდებული“ უნდა იყოს, თორემ ვნახავთ, რომ ადმინისტრაციული ორგანოები ატარებენ ძალას, რომელიც იურიდიულად მათი არ არის.

ეს სიტუაცია აღსრულებად გადაწყვეტილებასთან დაკავშირებული ბუნებითი ორაზროვნების შედეგია. წარმოდგენილი როგორც „ადმინისტრაციულ სამართალში ერთ-ერთი ყველაზე უფრო ორაზროვანი გამოხატვა“¹⁶, მისი ბუნდოვანება შენარჩუნებული იყო დოქტრინის, კანონმდებლის თუ სასამართლო პრაქტიკის მერყევი და წინააღმდეგობრივი დამოკიდებულებებით. ეს გაუგებრობა ართულებს მდგომარეობას: ორიუსთან გადაწყვეტილების პირდაპირი აღსრულებისადმი დამოკიდებულება ცუდათ იყო გაგებული, გვაჯერებდა რა ამ იძულებითი პროცედურების გამოყენების უპირატესობაში. თუმცა, ჩანს, რომ „დეკანს სურდა მხოლოდ ეთქვა, რომ აღსრულებადი გადაწყვეტილება თავისთავად იწვევს იურიდიული გარემოებების მოდიფიკაციას“¹⁷. მაშასადამე, საჭიროა ცნება გავასუფთავოდ ყოველგვარი ინტერპრეტაციისაგან, რომ მივიდეთ მის ნამდვილ შინაარსამდე. პრობლემა მდგომარეობს ორი ტერმინის გაერთიანებაში, რომელიც გახდა არაერთგვაროვანი: გადაწყვეტილების „აღსრულებადი“ ხასიათი დომინირებს გამოხატვაზე. დღეს, მისი შინაარსი დამოკიდებულია თითქოს მხოლოდ სიტყვა აღსრულებადის მნიშვნელობაზე, რომელიც მოიცავს ცნების მთელ პანელს:

¹³ M. Lei, Le principe de l'absence d'effet suspensif des recours contentieux en droit administratif, Droit, Université de Toulon, 2018., p. 70.

¹⁴ Ch. Sirat, « L'exécution d'office, l'exécution forcée, deux procédures distinctes de l'exécution administrative », JCP, 1958, I, n 1440.

¹⁵ M. Hauriou, Précis de droit administratif et de droit public, 12ème éd., 1933, Paris, p. 11.

¹⁶ P. Delvolvé, L'acte administratif, 1983, Paris, Sirey, Droit public, p. 23.

¹⁷ იქვე, pp. 22-23.

„თუ აღსრულებადი გადაწყვეტილების ქვეშ ჩვენ გვესმის ძალაში შესული გადაწყვეტილება, მხოლოდ ადმინისტრაციული აქტები, რომელთა ძალაში შესვლის პირობები შესრულებული იყო; სხვები ჯერ ასეთები არ არიან, მაგრამ იძულებულნი არიან ასეთები გახდნენ. თუ, აღსრულებადი ხასიათით, მიზნად ვისახავთ „საჯარო სამართლის ფუნდამენტურ წესს“, რომლის ძალითაც ადმინისტრაციული გადაწყვეტილება გამოიყენება დაუყოვნებლივ, თავდაპირველად ყველა დავაზე, ადმინისტრაციული აქტი და აღსრულებადი გადაწყვეტილება არის მხოლოდ ორი განსხვავებული სახელწოდება ერთი და იგივე რეალობის: ორივე გამოხატავს სინონიმებს წარმოადგენს. თუ, აღსრულებადი ხასიათით, ჩვენ აღვნიშნავთ ეფექტს, რასაც ადმინისტრაციული აქტი წარმოქმნის უფლებებსა და მოვალეობებზე, მაშინ მხოლოდ ზოგიერთი ადმინისტრაციული აქტი წარმოადგენს აღსრულებად გადაწყვეტილებას“¹⁸.

აღსრულებადი გადაწყვეტილების თეორია სრულებით ნასაზრდოებია „აღსრულებადი“ ხასიათით, რომელიც ცივილისტის გავლენით მიდრეკილია მატერიალური აღსრულებისადმი: „აღსრულებადი ხასიათი, როცა ის ჩნდება ფრანგულ სამართალში, ნიშნავს, რომ იძულებითი ღონისძიებების უფლებამოსილება მიცემულია აქტის მფლობელისთვის, რომელიც ავლენს ამ ხასიათს მოვალის საკუთრებაზე ან პიროვნებაზე“. ის შეეხება ძალას და იძულებას რათა მიაღწიოს ურჩი პირის მობილიზაციას. მაშასადამე, ამ ღირებულებებით დატვირთული, „აღსრულებადი“ ხასიათი ინტეგრირდა ადმინისტრაციულ დავებში: ბოროტება იყო ჩადენილი.

გარდა ამისა, შეიძლება წინ წამოვწიოთ სხვა განმარტება, ადმინისტრაციული გადაწყვეტილებების როგორც აღსრულებადის კვალიფიკაციის გაძლიერების ასახსნელად. დიდი ხნის განმავლობაში, ადმინისტრაციული ორგანოები, მინისტრებით სათავეში, იყვნენ ასევე პირველი ინსტანციის მოსამართლეები ადმინისტრაციული საქმიანობიდან წამოსული დავების. ამ ფარგლებში, მინისტრების გადაწყვეტილებები იყო სასამართლო გადაწყვეტილებები და იღებდნენ ძალას, რომელიც მათ საშუალებას აძლევდა აღსრულებულიყვნენ მატერიალურად. ადმი-

¹⁸ P. Delvolvé, L'acte administratif, 1983, Paris, pp. 28-29.

ნისტრაციული ორგანოების მიერ გამოცემული სასამართლო გადაწყვეტილებები იყო „აღსრულებადი“ იმ მნიშვნელობით, რომ მათი შედეგი უნდა დაფიქსირდეს მატერიალურად. აქედან დაწყებული, როდესაც ადმინისტრაციულმა ორგანოებმა დაკარგეს ეს კომპეტენცია სასამართლო ორგანოების სასარგებლოდ, არსებობდა აღრევა მათ მიერ გამოცხადებულ სასამართლო გადაწყვეტილებებსა და აქტებს შორის, რომლებიც მათ ასევე შეეძლოთ მიეღოთ. სწორედ ადმინისტრაციული ორგანოების გადაწყვეტილებების ძველმა „სასამართლო“ თვისებამ ხელი შეუწყო იდეას, რომ მათი აქტები ფლობენ აღსრულებადის პოლისემიური სპექტრის იდეის ყველაზე უფრო ძლიერ მნიშვნელობას.

თუმცა, დაიწერა აღსრულებადი გადაწყვეტილების ამ დამახინჯების წინააღმდეგ, საიდანაც მომდინარეობს იძულებითი აღსრულების წარმოსახვა. მაგალითად, პროფესორი შინო თავის დისერტაციაში¹⁹ იცავდა, რომ არ არსებობდა გადაწყვეტილების პირდაპირი აღსრულების არავითარი პრივილეგია ადმინისტრაციის სასარგებლოდ. პროფესორ ფონტენის დისერტაცია ამ საკითხზე გამოხატავს აღსრულებადი გადაწყვეტილების მთელს შინაარსს ამ ტრადიციულ კონცეფციებთან შეწინააღმდეგებით. ის ასაბუთებს ადმინისტრაციული გადაწყვეტილებების აღსრულებადი ხასიათის მოცილების აუცილებლობას იმ მნიშვნელობით, რომელსაც ის ატარებს კერძო სამართალში. ადმინისტრაციულ დავებში, არ არსებობს კავშირი მატერიალური აღსრულების გამოყენებასთან, როგორც არ უნდა იყოს ის. ზედსართავი „აღსრულებადი“ არ გარდაქმნის გადაწყვეტილებას და არის მხოლოდ განსაკუთრებული მიდგომა გადამწყვეტი ასპექტისადმი.

ეს განსაკუთრებულობა მხოლოდ საშუალებას აძლევს ადმინისტრაციულ გადაწყვეტილებას დაუყოვნებლივ იყოს მართლწესრიგის შემადგენელი ნაწილი. ადმინისტრაციული გადაწყვეტილება, ვინაიდან ის არის აღსრულებადი, მხოლოდ თავისი ძალით ხდება სამართლისა და იურიდიული ვალდებულებების შემადგენელი ნაწილი. იურიდიული ვალდებულებების წარმომქმნელი აღსრულებადი გადაწყვეტილება, ხდება რა მართლწესრიგის შემადგენელი ნაწილი, მომავალი მატე-

¹⁹ R. Chinot, „Le privilège d'exécution d'office de l'administration“, th. Paris, 1945, Paris, J. Lavergne, 199 p.

რიალური აღსრულების ამოსავალი წერტილია. მაგრამ, „აღსრულებადი“ გადაწყვეტილება, როგორც ცნება, არ იძლევა ამ ორი განსხვავებული ეტაპის შეთავსების საშუალებას: „რასაკვირველია ადმინისტრაციას აქვს უფლებამოსილება გამოსცეს გადაწყვეტილებები, რომლებსაც აქვთ სავალდებულო (და არა აღსრულებადი) ძალა და ის ფლობს იძულების მატერიალურ საშუალებებს, რომ ისინი მოიყვანოს აღსრულებაში, მაგრამ ამ ორ ელემენტს შორის, დგება უფლებამოსილება, რომელიც ამ გადაწყვეტილებებს აძლევს აღსრულებად ძალას, და ადმინისტრაცია ფლობს ამ უფლებამოსილებას მხოლოდ ზოგიერთ ჰიპოთეზაში“²⁰.

ადმინისტრაციული გადაწყვეტილება არ არის „შექმნილი“ აღსრულებადად, აღსრულებადის რანგის მნიშვნელობით, რომელიც იქნება იძულებით მატერიალური აღსრულების საფუძველი. ის აღსრულებადია მისი ავტორის ადმინისტრაციული წარმომავლობით, მაგრამ არა აღსრულებადის რანგის მნიშვნელობით. აქედან დაწყებული, ადმინისტრაციულ სფეროში, „აღსრულებადი ხასიათი, ყველაზე უფრო ხშირად, აღნიშნავს ადმინისტრაციული აქტის სავალდებულო ძალას და მის განსხვავებულ ასპექტებს“²¹. მაშასადამე, ადმინისტრაციული გადაწყვეტილებების აღსრულებადი ხასიათი პარადოქსალურად გვაბრუნებს მხოლოდ სავალდებულო ძალის შინაარსზე, რომელიც განსხვავდება მისი აღსრულებადი ჰომოლოგიისგან.

სემანტიკური ბუნდოვანების მიღმა, მართლწესრიგის მოდიფიცირებით ეს სავალდებულო ძალა საშუალებას აძლევს აქტს ზემოქმედება მოახდინოს ადრესატების გარემოებებზე. როგორც კი ადმინისტრაციული გადაწყვეტილება ვალიდურია, ანუ ხელმოწერილია, ის ინტეგრირდება მართლწესრიგში. ის აღსრულებადია იმით რომ, ის წარმოქმნის შედეგებს „იურიდიულ სამყაროში“. აღსრულებადი გადაწყვეტილება ახდენს მართლწესრიგის მოდიფიცირებას და უახლოვდება სავალდებულო ძალას, რომელიც საშუალებას აძლევს აქტებს ზემოქმედება მოახდინონ დაინტერესებული პირების იურიდიულ გარემოებაზე. მაშასადამე, საჭიროა ჩავთვალოთ, რომ „ზოგადად, ადმინისტრაციული აქტის აღსრულებადი ხასიათი მხოლოდ აჩვენებს ფაქტს, რომ ეს უკანასკნელი იძენს სავალდებულო ძალას: იდეა,

²⁰ G.-E. Lavau, „Du caractère non-suspensif des recours devant les tribunaux administratifs“, RDP, 1950, p. 779.

²¹ R.-G. Schwartzberg, „L'autorité de chose décidée“, Paris, LGDJ, Bibliothèque de droit public, t. 93, préf. G. Vedel, 1969, p. 110.

რომ ის შემდგომ შეიძლება იყოს აღსრულებული მისთვის არ არის უცხო, მაგრამ ის არავითარ ინფორმაციას არ გვაძლევს გადაწყვეტილების აღსრულების კონკრეტიზაციაზე“. სხვა ავტორები იზიარებენ იგივე იდეას, როდესაც ისინი ამტკიცებენ, რომ წინასწარი პირობის უპირატესობის ძალით „ადმინისტრაციული ორგანოების აქტები ავლენენ სამართლის შედეგებს მათი გამოქვეყნების მომენტიდან“²².

ამ პარადოქსალური შინაარსიდან, გამომდინარეობს იდეა, რომ „აღსრულებადი გადაწყვეტილების პირველი და არსებითი ეფექტი არის მართლწესრიგის ცალმხრივად მოწესრიგება“²³ მატერიალურ სფეროში გადასვლის გარეშე. მოკლედ, ის არსებობს სანამ იურიდიულ ძალაში შევა და გასაჩივრებულა: აღსრულებადი გადაწყვეტილება წარმოშობს სავალდებულო ძალას აქტის შინაარსის მართლწესრიგში ჩაწერით. აღსრულებადი გადაწყვეტილების ეს ნამდვილი „იდენტიფიცირება“ ფლობს მოულოდნელ შედეგებს შეყოვნებითი ეფექტის არარსებობის პრინციპზე. ვაცნობიერებთ, რომ აღსრულებადი გადაწყვეტილება მას ანგრევს.

არაშეყოვნებითი ეფექტის დეგრადაცია, დაახლოვების შედეგი

ადმინისტრაციული გადაწყვეტილება, ვინაიდან ის არის აღსრულებადი, წარმოქმნის იურიდიულ შედეგებს. არავითარი პირდაპირი მატერიალური შედეგი არ გამომდინარეობს ამ აღსრულებადი ხასიათიდან, რასაც მივყავართ არაშეყოვნებითი ეფექტის პრინციპთან კავშირების გადახედვამდე. ტრადიციულად, ამ შეყოვნების უარყოფა აიხსნება აქტისთვის მინიჭებული ამ თვისებით. თუმცა, თუ ეს უკანასკნელი არ მოიცავს მატერიალურ აღსრულებას, ეს ტრადიციული არგუმენტაცია ქრება. მას არ შეუძლია დაასაბუთოს პრინციპი, ვინაიდან მატერიალური განხორციელება შეიძლება მხოლოდ ნაგულისხმები იყოს. არ გულისხმობს რა ამ მატერიალურ აღსრულებას, არ შეიძლება ამას დავეყრდნოთ და ჩავთვალოთ, რომ აქტის წინააღმდეგ სარჩელს არ შეუძლია გამოიწვიოს მისი გამოყენების შეყოვნება. სწორედ უფრო საზოგადოებრივი კონფორმიზმით და იურიდიული მახასიათებლების გადაჭარბებით ადრესატები ექვემდებარებიან ადმინისტრაციას. მხოლოდ

²²M. Guyomar et B. Seiller, *Contentieux administratif*, 4ème éd., Paris, Dalloz, Hypercours, n 424, p. 2017, 193.

²³R.-G. Schwartzenberg, *L'autorité de chose décidée*, 1969, Paris., p. 89.

მათი კეთილი ნება იძლევა ადმინისტრაციული გადაწყვეტილებების დაუყოვნებელი აღსრულების საშუალებას, ვიდრე აღსრულებადი გადაწყვეტილება.

ამის საფუძველზე, სადავო აქტის აღსრულების შეყოვნების საკითხი ჩანს მოძველებული. რა ინტერესი უკავშირდება მატერიალური აღსრულების შეყოვნებას, როცა ეს უკანასკნელი, პრინციპულად, ჯერ არ არის სავალდებულო? აღსრულებადი გადაწყვეტილება, იურიდიულად, არ ქმნის მატერიალური აღსრულების სავალდებულობას. შეყოვნების ინტერესისგან განთავისუფლებით აღსრულების შეყოვნება, რომელთან შეწინააღმდეგებაც შესაძლებელია, ჩანს გამოუსადეგარი დებატი ჩანს დახურული. საკითხი აღარ ისმება, ვინაიდან, აღსრულებადი გადაწყვეტილების შინაარსის გამოყენებით, აღარაფერია შესაყოვნებელი.

საწინააღმდეგო მნიშვნელობით მსჯელობა გვკარნახობს, მოვახდინოთ შეყოვნებითი ეფექტების მიდგომის სრული მოდიფიცირება. ერთადერთი საშუალება, შევინარჩუნოთ კავშირი შეყოვნების საკითხსა და აღსრულებადი გადაწყვეტილების თეორიას შორის, დადის შეყოვნებაზე სხვანაირად ფიქრამდე. იმ შემთხვევაში, როდესაც ის გაცდება ადმინისტრაციული აქტის მხოლოდ მატერიალურ განხორციელებას რასაც ჩვენ ვაპროტესტებთ შეყოვნებითი ეფექტი ან მისი არარსებობა დაიბრუნებს ინტერესს. საჭიროა, რომ შეყოვნების შედეგები მიზნად აღარ ისახავდნენ მხოლოდ მატერიალურ აღსრულებას სავალდებულო ძალასთან დაკავშირებისთვის, ანუ მართლწესრიგის ნაწილის გახდომისთვის.

პრინციპის არარსებობის მტკიცებულებად ბევრი განიხილავს, რომ „პირველ ინსტანციაში ყველა სარჩელს შედეგად ექნება მოახდინოს ადმინისტრაციის საქმიანობის პარალიზება“. სხვები განიხილავენ, რომ თუნდაც „გახდეს სარჩელის საგანი, და ამრიგად დაემუქროს გაუქმება [...] გადაწყვეტილება შეიძლება იყოს აღსრულებული“²⁴. ნათლად, შეყოვნების არარსებობა, დოქტრინისთვის, მიზნად ისახავს ადმინისტრაციული საქმიანობის განხორციელების პარალიზების შეფერხებას. შეყოვნების ეფექტები ლოგიკურად დაკავშირებულია აღსრულებადი გადაწყვეტი-

²⁴ R. Chapus, Droit du contentieux administratif, 13ème éd., 2008, Paris, Montchrestien, Domat droit public, n 457, p. 380.

ლების დოქტრინულ კონცეფციასთან. ვინაიდან ეს უკანასკნელი ინტერპრეტირებულია, როგორც იძულებითი აღსრულების სინონიმი, შეყოვნების საკითხი ეხება მატერიალურ აღსრულებას და არა მართლწესრიგში ჩაწერას.

დასკვნა

სარჩელების შეყოვნებითი ეფექტის არარსებობის პრინციპი უფრო წარმადგენს გამართლების მცდელობაზე აგებულ კონსტრუქციას, ვიდრე მყარად დასაბუთებულ იურიდიულ დებულებას. მისი არგუმენტაციული სისუსტე ნათლად აჩვენებს, რომ ეს პრინციპი უფრო ტრადიციისა და პრაქტიკის პროდუქტია, ვიდრე თეორიული აუცილებლობის შედეგი.

თუ ჩვენ გავასწორებთ აღსრულებადი გადაწყვეტილების ნამდვილ შინაარსს, სადავო აქტების შეყოვნებასთან დაკავშირებულ დისკუსიას ადგილი აღარ ექნება: მათი გამოცემა არ ქმნის საფრთხეს მათი ადრესატებისთვის. მაშასადამე, ჩვენ შეიძლება მივიდეთ იმის თქმამდე, რომ პრინციპის ცვლილება არაფერს მოუტანს მოქალაქეებს, ვინაიდან მატერიალური აღსრულება მათ არ დაევალებულება. სწორედ პროფესორი ისრაელი, ეყრდნობა რა აღიარებას, რომ ადმინისტრაციის აქტები ფლობენ სავალდებულო ძალას, განიხილავდა, რომ „მაშასადამე, ჩვენ შეგვეძლება საბოლოოდ დავუშვათ, რომ სარჩელებს ექნება საკმარისი ეფექტი“²⁵. ადრესატის დატოვება „მარტო“ ადმინისტრაციის პირისპირ აქტების „აღსრულებადი“ ხასიათის საბაზით, არ აიძულებს მას აღსრულებას, ეს არის დავის ფსიქოლოგიის დავიწყება. მოსარჩელე, ხშირად მოქალაქე, ექვემდებარება ადმინისტრაციას, ვინაიდან ის იმყოფება იმის ზეგავლენის ქვეშ, რასაც ადმინისტრაცია აკეთებს საერთო სიკეთის მიზნით, რაც საკმარისი მტკიცებულებაა წინააღმდეგობის გარეშე მისადმი დაქვემდებარების მიღებისთვის.

სადავო აქტის შეყოვნებასთან დაკავშირებული ფიქრი ინარჩუნებს თავის მართებულობას და ეს მით უფრო, რომ ადმინისტრაციული ორგანოები ნასაზრდოებია აღსრულებადი გადაწყვეტილების ამ კონცეფციით. მისი ფლობით, ადმინისტრაციას შეუძლია ჰქონდეს ყოვლისშემძლეობის შეგრძნება, მიდის რა მატერიალურ აღსრულებამდე. მაშასადამე, ამ ადმინისტრაციული „რელიგიის“

²⁵ E. Jeuland, Droit processuel général, 3ème éd., 2014, Paris, LGDJ-Lextenso éditions, Domat droit privé, p. 589.

პირისპირ მოქალაქის დაცვა ხდება ძირითადი მიზანი, რომელიც გვკარნახობს კარგად გავიგოთ სარჩელების შეყოვნებითი ეფექტის არარსებობის პრინციპი. სწორედ ამიტომ, უნდა გავაგრძელოთ მისი წყაროების კვლევა, რაც მას ასევე გამოავლენს, როგორც განსაკუთრებული სასამართლო პრაქტიკის კონტექსტის შედეგს: დელეგირებული მართლმსაჯულების გადაცემა, რომელმაც ადმინისტრაციული მოსამართლე მიიყვანა ადმინისტრაციულ საქმიანობაში ჩაურევლობის წესის მკაცრი ინტერპრეტაციის დაცვამდე²⁶. თუმცა, ხელისუფლების დანაწილება, საიდანაც მოდის ჩაურევლობის წესი, გამოყენებულია როგორც ალეგორია, რომელიც ამახინჯებს შეყოვნებითი ეფექტის არარსებობის იურიდიული გამყარების სოლიდურობას.

ბიბლიოგრაფია

- საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი, <https://surl.li/jfekwx>, (გადამოწმებულია 03.12.2025);
- საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსი, <https://surl.li/bcfmhz>, (გადამოწმებულია 03.12.2025) ;
- Confl, T., 2 déc. 1902, req. n 00543, Société immobilière de Saint-Just : Rec. Leb., concl. J. Romieu;
- Chinot, R., „Le privilège d'exécution d'office de l'administration,“ th. Paris, 1945, Paris;
- Chapus, R., „Droit du contentieux administratif“, 13ème éd., 2008, Paris;
- Chevallier, J., „L'élaboration historique du principe de la séparation de la juridiction administrative et de l'administration active“, 1970, Paris;
- Darcy, G., « La décision exécutoire, esquisse méthodologique », AJDA, 1994;
- Delvolvé, P., „L'acte administratif, 1983, Paris, Sirey, Droit public;
- Hauriou, M., „Précis de droit administratif et de droit public“, 12ème éd., 1933, Paris, Société anonyme du Recueil Sirey;
- Jeuland, E., „Droit processuel général“, 3ème éd., 2014, Paris;
- Lanza, A., „L'expression constitutionnelle de l'administration française“, 1984, Paris, LGDJ;
- Lei, M., „Le principe de l'absence d'effet suspensif des recours contentieux en droit administratif, Droit“, Université de Toulon, 2018;
- Lavau, G.-E., « Du caractère non-suspensif des recours devant les tribunaux administratifs », RDP, 1950;
- Mongoin, D., „Les grandes conclusions de la Jurisprudence administrative“, vol. 1, 2015, Issy-les-Moulineaux, LGDJ Lextenso éditions, Les Grandes décisions;

²⁶ J. Chevallier, „L'élaboration historique du principe de la séparation de la juridiction administrative et de l'administration active“, Paris, LGDJ, Bibliothèque de droit public, t. 97, préf. R. Drago, p. 280. 1970,

- Sirat, Ch., « L'exécution d'office, l'exécution forcée, deux procédures distinctes de l'exécution administrative », JCP, 1958, I, n 1440;
- Schwartzenberg, R.-G., „L'autorité de chose décidée“, 1969, Paris;
- Guyomar, M., et Seiller, B., „Contentieux administratif“, 4ème éd., 2017, Paris;
- L., 3 juill. 1877, relative aux réquisitions militaires, art. 21;
- Ord. n 45-2658, 2 nov. 1945, relative aux conditions d'entrée et de séjour des étrangers en France, art. 5 et 26 bis;
- L., 15 févr. 1902, relative à la protection de la santé publique, art. 14.